

# 1 Samuelova 10, 17–27; kap. 11

## Postřehy pro učitelku

**vysvobodil jsem vás z moci Egypta i z moci všech království, která vás utlačovala (10,18)** Hospodin vysvobodil Izrael od královské moci a Izrael teď chce – krále. Povolání krále je tedy krok zpět. Králové tehdy byli buď sami pokládáni za bohy (faraó) nebo byli syny bohů (Babylon a dal.). Osoba krále nahradila Boha jako toho, který všechny sjednocuje, o všechny se stará, má konečné slovo. Král je „náhražka Boha“, která funguje, protože lidé nedokáží být bez vlády. Mají protichůdné zájmy, když nad nimi není poslední rozhodčí, který má moc vynutit své rozhodnutí, nedokáží žít v míru. Lidé jsou také vrtkaví ve svých plánech, mají rozdílné názory a tak bez jednotné vlády nejsou schopni nic dělat. Proto bude později Bůh krále chránit a jeho moc prosazovat (David se neodvážil vztáhnout ruku na Saula, protože je Hospodinův pomazaný). Ale je to ústupek, králem má být Hospodin sám. Když si člověk volí za vládce člověka, volí si vlastně sám sebe. Sám sebe, člověka, chce člověk poslouchat místo Boha.

**Hledali ho tedy, ale nebyl k nalezení. (20,21)** První neblahé znamení. Člověk nemá vládnout nad člověkem; vládnout má Hospodin a jak už jsme řekli, Saul byl Bohem povolán pouze jako „vojvoda“, vojenský velitel, ne politický král. Ale když už je jednou někomu moc svěřena, je povinen se jí ujmout. Slabý vládce, který není schopen nic prosadit, je horší, než tyran, protože za jeho vlády přestanou platit jakákoliv pravidla, která jsou tu hlavně na ochranu slabých. Slabé může ochránit jedině silný. Podobně váhavý, nerozhodný vedená válka přináší pravidelně daleko více obětí než válka vedená razantně a rychle. Vládce nesmí příliš váhat a špatné rozhodnutí je vždy lepší než žádné rozhodnutí. Když už na Saula všichni spoléhají, nemá právo váhat.

**převyšoval od ramen vzhůru všechny lid (10,23)** Nápadná urostlost a pohlednost Saula ukazuje, že si jej lidé nevolí jen jako „organizátora“, ale jako někoho, koho by mohli milovat a obdivovat, ke komu by mohli vzhlížet. Tedy skutečně jako jakéhosi malého boha. Právě na Saulovi, který bude nerozhodný a zároveň ješitný, ukáže Bůh lidu, jak je toto oteklávání matoucí – že zdání klame. Je to vidět už při volbě. „Krasavce“ Saula musí přivést ostatní. Stojí sice uprostřed nich vysoký, ale přivést ho museli jít dít; sám neví, co má dělat, stojí tam jako tvrdé y. Saulovým „protivníkem“ bude naopak zrzavý, spíše pomešší David. Při jeho pomazání Hospodin Samuelovi řekne „Nejde o to, na se dívá člověk. Člověk se dívá na to, co má před sebou, Hospodin však hledí na srdce.“

**Hleďte, koho vyvolil Hospodin, není mu rovného ve všem lidu! (10,24)** Saul byl celou dobu proti království. Ale když Hospodin na věc přistoupil, když už k volbě došlo, je k Saulovi zcela loajální. Vládcové nejsou bozi, jsou to lidé spíše přeměnní, ale kvůli pokoji, pořádku a dodržování zákonů, což mají zajišťovat, je máme poslouchat. „Nebudeš zločinit Bohu ani nebudeš proklínat předačku ve svém lidu.“ (Exodus 22, 27)

**promluvil k lidu o právu královském, zapsal je do knihy (10,25)** Je z toho hotová věc. Když chtěl krále, musí ho už poslouchat. A ke královskému právu patří i to, že si král bude brát to nejlepší, že potěbuje „reprezentovat“, že bude žít v luxusu (1 Samuelova 8, 11–18) Tohle právo dává králi sám Hospodin (!), lid ho chce i za těchto podmínek. Všimněme si také, jak v Písmu platí „co je psáno, to je dáno“. Je správný obyčej všechny zásadní věci dojednat písemně, protože pak se jde k napsanému vždy vrátit a zjistit, kdo má

pravdu. Psané smlouvy a dohody brání pozdějším dohadům a sporům, které nejde rozhodnout, protože si už nikdo nepamatuje, jak to bylo.

**Také Saul šel dom? do Gibeje; a s ním šla družina bojovník?, jejichž srdcí se dotkl B?h. (10,26)** Zatím se Saul ?ídí Hospodinovým slovem, že je pouze vojenským velitelem. Zatím není žádná válka, takže i když je král, neusadí se v paláci, ale vrátí se tam, kde je doma a ?eká. S tím, aby Saul velel voják?m, B?h souhlasil. Být velitelem byla pom?rn? nevdy?ná v?c. Velitel musí první do bitvy, rozhodnutí ?ekají všichni od n?ho, i ve stresu obtížné situace se musí rozhodnout, musí riskovat životy druhých, „posílat je na smrt“, sám je ohrožen. Každý nezdar padá jedin? na jeho hlavu. Družina bojovník? nechce se Saulem vládnout, ale sloužit. Saul není zcela špatný a zlý – hned v další kapitole skute?n? vysvobodí sv?j lid, na za?átku se skute?n? chová jako voják, jak ho i B?h povolal. Problémy nastanou, až Saul za?ne být politikem. Až se za?ne bát Davidovi popularity, až za?ne d?lat všeho jen proto, aby si uchoval moc, místo aby jeho moc sloužila druhým. Saul je smutná, nejednozna?ná postava. B?h nám na n?m ukazuje, jací jsme, když je naše víra slabá – ne úpln? do základ? zak?ení a špatní, i n?co dobrého dovedeme ud?lat, ale jiné naše chyby to dobré p?eváží, smazávají. David oproti Saulovi bude tím, kdo v Boha v?ví, kdo je proto rozhodný, i když se ve svém život? dopustí také hrozného h?íchu. Ale po?ád je n?kým, kdo na rozdíl od nejednozna?ného, obojetného Saula pevn? v?ví v Boha.

**A pohrdali jím, ani dar mu nep?inesli. On však jako by neslyšel. (10,27)** Jak už jsme nazna?ili, je Saulova chyba a vina, že když už moc má, ujímá se jí rozpa?it? a d?sledn? ji neprosazuje. Má-li mít jeho kralování n?jaký smysl, má-li lidi sjednocovat, chránit a prosazovat právo, jeho autorita musí být nezpochybnitelná, musí ho poslouchat všichni. Te? už nejde jen o jeho osobu. Má povinnost chránit vážnost ú?adu, který mu ud?lil B?h. To samé se vztahuje i na starší a duchovní církve, kte?í už nejednají jako soukromé osoby, ale mají ú?ad od Boha, za jehož vážnost jsou odpov?dní i p?i v?domí vlastních chyb a slabostí. Nakonec každý k?es?an je sou?ástí „lidu kn?ží“ a tak má v rozumné mí?e dbát o svou pov?st; ne kv?li sob?, ale kv?li pov?sti celé církve, lidu Božího.

**Uzav?i s námi smlouvu a budeme tvými otroky. (11,1)** Co chce Náchaš zatím není jasné, nicmén? válka se tehdy vedla bu? o ko?ist, nebo o výhodné území. V první p?ípad? by asi zabil všechny muže, ženy a d?ti odvedl jako otroky a pobyl majetek. A nebo chce m?sto pro sv?j kmen, pak by je pobyl všechny. Jábešští nabízejí Nachášovi obchod. Ušet?í si boj, který by také nemusel vyhrát a bude dostávat od Izraelc? „výpalné“, tribut. Oni si také ušet?í boj, zachovají si život a své m?sto. Jábešští cht?jí s Náchašem uzav?ít smlouvu – smlouva v orient? funguje jinak, neuzavírají ji rovnocenní partne?i, ale tém?? vždy siln?jší se slabším. Siln?jší se zavazuje slabšího šet?it, chovat se k n?mu p?edvídateln?, slabší se zavazuje sloužit. Stejná je Hospodinova smlouva s Abrahamem a později s celým Izraelem. Hospodin je všemohoucí, ale zavazuje se chovat se p?edvídateln?, lid chránit, Izraelci mají sloužit. Není to druh smlouvy, kterou by slabší strana mohla vypov?d?t. Naopak, slabší strana je ta, které by m?lo na smlouv? záležet, která ji pot?ebuje. Proto ji nabízejí Gibejšští Náchašovi. Když Hospodin dává smlouvu Izraeli, siln?jší slabšímu, je to velká milost. B?h je všemohoucí, stojí nad dobrem a zlem, nic ho samo o sob? nenutí, aby v?ví nám dodr?žoval n?jaká pravidla. Jen jeho dorbá v?le a jeho dané slovo.

**každému z vás vyloupnu pravé oko. Tak uvedu pohanu na celý Izrael. (11,2)** Z?ejm? proto, aby m?sto pacifikoval a m?l tak zajišt?nu jeho stálou poslušnost. S jedním okem se moc dob?e nebojuje. Také jde asi o ukázkou bezohlednosti, demonstraci síly, aby si Izrael ?ekl: Už te? s námi nakládá strašn? a to máme smlouvu. Rad?ji bu?me poslušní, a? to není ještě horší. Tohle fungovalo v Egypt?, kdy farao stúžil Izraelc?m práci a ti pak odmítali snahu Mojžíše je vysvobodit, aby si to ještě íce nerozlili, aby nebylo ještě h??.

**Nebude-li nikoho, kdo by nás zachránil (11,3)** To se dob?e hodí k tomu, co jsme ?ekli o vlád?, že má být pevná. Lidé poslouchají jen toho, kdo má moc je ochránit, i kdyby byl kdovíjak zlý. Filosof Kant to shrnul do dobré zásady „porou?et mi smí jen ten, kdo m? dokáže ochránit“. Úkolem každé vlády je p?edevším bránit bezpe?í lidí, všechno další je až navíc.

**zmocnil se ho duch Boží. Vzplanul nesmírným hněvem (11,6)** Z Ducha nejsou jen „pozitivní city“, jako láska, pokoj atd., ale i žízeň po spravedlnosti, spravedlivý hněv. I Kristus v Kázání na hoře říká „Blaze těm, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni.“ Bůh není jen dobrý, ale také spravedlivý. Miluje člověka, ale také nenávidí hříšů a nespravedlnost. Že je ten hněv z Ducha, poznáváme podle toho, že se ho víc vlastně osobně netýká. Je to nějaká Jábeš kdo ví kde, mohlo by mu to být jedno. Ale Duch působí, že se nás zmocňuje hněv i nad nespravedlností, která se děje někomu jinému, koho ani neznáme. Jako Bůh je ke všem a všude stejný spravedlivý, tak také kdo má Ducha Božího nenávidí každou nespravedlnost.

**Tohle se stane s dobyt看 každému, kdo nevytáhne za Saulem a Samuelem. (11,7)** Saul jedná správně, když ve věci záchrany bližního nepřipouští žádný kompromis. A jde na to chytře. Lidé by si mohli říci „co je nám do Jábeše“. Teď stojí víc jinak, lidem jde o majetek, který je pro ně bohužel často dležitější, než sám život. Lidé jsou ochotni riskovat skoro cokoli, ale jak dojde na majetek a peníze, bývají opatrní. Teba k bezpečnosti na amerických silnicích přispělo nejvíce, že kdo má přetep, platí vyšší pojistní. Každý sice ví, že neopatrná jízda ho může stát život, ale to skoro s nikým nehne. Vyhledka na vyšší pojistku naopak podš každého. K dobrému vedení lidí patří naučit se jejich nepřestí „zapáhnout“ do něčeho dobrého. I sám u sebe to má člověk umět; teba když je líný, může se naučit dlat víc věci včas práv proto, aby pak mohl více lenošit.

**Zítř vyjdeme k vám. Pak s námi udelejte, co uznáte za dobré. (11,10)** Je to lest, Náchaš má být ukolébán, že už mu něco spadlo do klína a ztratit ostrážitost. Člověk poleví, když má pocit, že už má skoro vyhráno.

**Nazítí Saul rozestavil lid do tří oddílů a za jítí hlídky vtrhli doprostřed ležení (11,11)** I když boj vede Hospodin, téměř vždy se u biblických příběhů dovídáme i taktiku. Většinou to bývá překvapivá, nepřadová taktika, protože Izraelci jsou většinou méně početní a hře vybavení. Taková taktika je vždy riskantní a takovou akci může provést jen ten, kdo pevně věří, že akce vyjde – taktika Izraelců je pevně spojená s vírou v Boží pomoc. Až později dojde na bitvu s Goliášem, budou Izraelci stejně vojensky silní jako Pelištejci a přitom nic nedokážou – bude chybět víra. (Za zmínku stojí, že i moderní Izraelská armáda využívá především taktiku překvapení, noční boj, útok na tábor/letišť protivníka atd.) Za Izrael bojuje Hospodin, což se projevuje nejvíce tím, že Izraelci jsou si jisti vítězstvím, jako zde Saul. „A to vítězí, které přemohlo svět, je naše víra.

Kdo jiný přemáhá svět, ne-li ten, kdo věří, že Ježíš je Syn Boží?“ (1 Janova 5, 4n)

**Kdo říkal: To Saul má nad námi kralovat? Vydejte ty muže, a je usmrtíme! (11, 12)** Lidé mají sklon osobnosti buď přeceňovat nebo podceňovat a jsou v tom vrtkaví. Snad se ani nesetkáme s hodnocením politika nebo veřejné osoby, které by bylo vyvážené. Buď v očích lidí dle všechno dobře nebo všechno špatně. Jako křesťané bychom měli lidi posuzovat střízlivě, měřítkem Božího Zákona.

**Ale Saul řekl: „Dnešního dne nebude nikdo usmrcen...“ (11,13)** Není zcela jasné, zda Saul udeřal dobře, nebo špatně. Přiznává slávu Bohu a ne sobě, uctívá Boha slitováním. To vypadá správně. Na druhou stranu, dále platí, že svou autoritu dostal od Boha a má povinnost ji hájit. Není na něm, aby udílel milosti, když byl urážkou krále uražen sám Bůh. Saulova nepřinnost vzhledem k tomu, kteří urážejí královský úřad se objevuje podruhé na stejném místě, na konci příběhu. Saul má tentokrát podporu většiny pro razantní zákrok proti protivníkům, ale ani tentokrát ji nevyužije. Každopádně, vidíme, že Saul nebyl nějak do přirozenosti pomstychtivý ani krutý. Přesto jej pak žárlivost na Davidovu slávu později povede ke krvežíznivosti, nespravedlnosti a velkým krutostem.

**Nuže, pojme do Gilgálu, obnovíme tam království. (11,14)** Saulova volba je potvrzena řin. Možná se k němu v Gilgálu mají přihlásit ti, kteří mu doposud odporovali.

## Osnova výkladu

1. Samuel podruhé varuje lid. Bůh je přece vysvobodil, aby nemuseli vládnout žádnému člověku. Ale zase nikdo neposlouchá.
2. Saul se najednou stydí být králem. Ale to není správné. Je to jeho úkol do Boha být králem. Král musí být statečný a rozhodný. Král se nikdy nesmí vzdávat ani schovávat, protože na něj ostatní spoléhají, že si bude dělat rady.
3. Saul je sice o halvu větší než všichni ostatní a pohledný, ale neví dost pevně Bohu a tak je váhavý a nerozhodný. Jak člověk vypadá, může mást.
4. Saul byl proti tomu, aby měl krále, protože se to Bohu nelíbilo. Ale když už jim Bůh krále dovolil, Samuel ho poslouchá a podporuje. Kdyby lidé nedokázali taky někdy poslouchat, nedokázali by společně nic udělat.
5. Samuel zapíše, na co má všechno král právo, aby si někdo nestěžoval a neříkal, že nevěděl, jaké to bude. Král může mít vlastně skoro všechno.
6. Saul jde zatím domů, protože nemá vládnout někde v paláci a přizovávat lidem, co mají dělat. Má jim rozkázávat ve válce a žádná válka zatím není.
7. Saul nepotrestá ty, kdo se mu posmívají, i když by měl. Saula udělal králem Hospodin a kdo to zpochybňuje, uráží Boha.
8. Náchaš chce zničit Jábeš, místní se s ním chtějí dohodnout.
9. Náchaš je chce zmrzačit, aby se pak proti němu nebouřili a aby z něho měli všichni strach.
10. Volají Saula na pomoc a Saula se zmocní Boží Duch, takže dovede rozsekat krávu na kusy. Saula se to vlastně netýká, ale kdo má Božího Ducha, tomu vadí každá nespravedlnost. Konečně se chová jako král, když někdo nikomu na vybranou, zda má táhnout do boje.
11. Přepadne Náchaše překvapivě. Asi proto, že Izralcům je mířeno. Aby to provedl, musel vědět, že mu Bůh pomůže. Kdyby tomu nevěřil, nenašel by odvahu tak riskantní plán provést.
12. Saul vyhraje, ale zas nepotrestá ty, kteří ho neberou vážně. Teď mu ale Veřejně víc lidí a tak ho znovu provolají králem.

## Možné otázky pro děti

1. Proč se Saul schovával, když ho vybrali za krále?
2. Proč si nevšiml toho, že se mu někdo posmívá?
3. Je každý kdo je velký a silný taky statečný?

Kam dále

[NŠ Louny](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[NŠ Louny](#)

Biblický odkaz (kat)

[1 Samuelova 10,17–11,](#)